

**Міністерство освіти і науки України
Західноукраїнський національний університет
Навчально-науковий інститут новітніх освітніх технологій**

Кафедра адміністративного права та судочинства

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА КУРСОВА РОБОТА
з дисципліни «Актуальні питання адміністративного права та процесу»
на тему:
«Роль Національної поліції в умовах воєнного стану у сфері
адміністративної юрисдикції»

Студентки групи ПР-зм11

Кравець Ірини Романівни

Керівник: к.ю.н., доц. Вербіцька М.В.

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS ____

Члени комісії _____

(підпис) (прізвище та ініціали)

Тернопіль - 2026

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1	
ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ОСНОВИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ.....	6
1.1. Поняття та правова природа адміністративної юрисдикції у діяльності правоохоронних органів.....	6
1.2. Правовий статус Національної поліції України як суб'єкта адміністративної юрисдикції.....	9
1.3. Нормативно-правове регулювання адміністративно-юрисдикційної діяльності Національної поліції.....	12
Висновки до розділу 1.....	15
РОЗДІЛ 2	
ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	17
2.1. Правовий режим воєнного стану та його вплив на діяльність органів Національної поліції.....	17
2.2. Повноваження Національної поліції у сфері адміністративної юрисдикції в умовах воєнного стану.....	19
2.3. Практика застосування адміністративно-юрисдикційних повноважень Національною поліцією під час воєнного стану.....	21
2.4. Проблеми правового регулювання адміністративної юрисдикції поліції під час воєнного стану.....	24
Висновки до розділу 2.....	26
ВИСНОВКИ.....	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	31

ВСТУП

Сучасний етап розвитку української державності характеризується глибокими трансформаційними процесами, зумовленими як внутрішніми реформами, так і зовнішніми викликами безпекового характеру. В умовах повномасштабної збройної агресії особливого значення набуває ефективність функціонування правоохоронної системи, зокрема Національної поліції України, яка відіграє ключову роль у забезпеченні публічної безпеки та підтриманні правопорядку. За таких обставин адміністративна юрисдикція поліції виступає одним із основних інструментів державного впливу на суспільні відносини, що потребує комплексного наукового осмислення.

Актуальність теми зумовлена необхідністю дослідження особливостей реалізації адміністративно-юрисдикційної діяльності Національної поліції в умовах воєнного стану, коли відбувається суттєве розширення її повноважень та зміна характеру правозастосовної діяльності. З одного боку, держава змушена забезпечувати належний рівень безпеки, що передбачає застосування додаткових заходів контролю та примусу. З іншого – зберігається потреба у дотриманні прав і свобод людини, що вимагає чіткого нормативного регулювання та відповідальної практики застосування владних повноважень. Така ситуація створює складний баланс між інтересами безпеки та гарантіями прав людини, що підсилює наукову значущість досліджуваної проблематики.

Науково-практичне значення теми полягає у можливості поглиблення теоретичних уявлень про адміністративну юрисдикцію як форму реалізації публічної влади, а також у визначенні проблем правового регулювання та практики діяльності поліції в умовах особливого правового режиму. Результати дослідження можуть бути використані для вдосконалення нормативної бази, підвищення ефективності правозастосування та формування єдиних підходів до реалізації адміністративно-юрисдикційних повноважень.

Ступінь наукової розробленості проблеми засвідчує наявність широкого кола досліджень, у яких висвітлюються як загальні засади адміністративної

юрисдикції, так і окремі аспекти діяльності Національної поліції України. У працях С. В. Ківалова та Л. Р. Білої-Тіунової, О. І. Безпалової, І. Л. Бородіна сформульовано підходи до розуміння адміністративної юрисдикції, розкрито її зміст, ознаки та місце у системі адміністративного права. Окремі елементи правового статусу поліції як суб'єкта адміністративної юрисдикції досліджено В. В. Бугою, А. А. Полтавцем, М. А. Слободянюком, які приділяють увагу структурі повноважень, функціональному призначенню та організаційним засадам діяльності поліції. Питання особливостей реалізації адміністративно-юрисдикційної діяльності в умовах сучасних безпекових викликів частково розглядаються у працях В. С. Мащенко, О. В. Драгана, О. В. Сачка. Водночас комплексне дослідження адміністративно-юрисдикційних повноважень Національної поліції в умовах воєнного стану залишається недостатньо розробленим, що зумовлює необхідність подальшого наукового аналізу цієї проблематики.

Метою курсової роботи є комплексне дослідження ролі Національної поліції України у сфері адміністративної юрисдикції в умовах воєнного стану, а також виявлення проблем правового регулювання та практики реалізації відповідних повноважень.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання: розкрити поняття та правову природу адміністративної юрисдикції у діяльності правоохоронних органів; дослідити правовий статус Національної поліції України як суб'єкта адміністративної юрисдикції; проаналізувати нормативно-правове регулювання адміністративно-юрисдикційної діяльності поліції; охарактеризувати правовий режим воєнного стану та його вплив на діяльність поліції; визначити особливості повноважень Національної поліції у сфері адміністративної юрисдикції в умовах воєнного стану; дослідити практику застосування адміністративно-юрисдикційних повноважень поліцією; виявити проблеми правового регулювання та запропонувати напрями їх вирішення.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у сфері реалізації адміністративної юрисдикції органами Національної поліції України.

Предметом дослідження виступають теоретико-правові засади, нормативно-правове регулювання та практика здійснення адміністративно-юрисдикційної діяльності Національної поліції в умовах воєнного стану.

Методологічну основу дослідження становлять загальнонаукові та спеціально-юридичні методи. Зокрема, використано методи аналізу та синтезу для дослідження змісту адміністративної юрисдикції, формально-юридичний метод для вивчення нормативно-правових актів, порівняльно-правовий метод для зіставлення різних підходів до розуміння правового статусу поліції, а також системний метод для визначення місця адміністративної юрисдикції у структурі публічного управління.

Структура курсової роботи обумовлена метою та завданнями дослідження і складається зі вступу, двох розділів, що включають підрозділи, висновків до кожного розділу, загальних висновків та списку використаних джерел. Перший розділ присвячено теоретико-правовим основам адміністративної юрисдикції Національної поліції, другий – аналізу особливостей її реалізації в умовах воєнного стану. Така структура забезпечує послідовне розкриття теми та дозволяє комплексно дослідити обрану проблематику.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ОСНОВИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

1.1 Поняття та правова природа адміністративної юрисдикції у діяльності правоохоронних органів

Проблематика адміністративної юрисдикції посідає центральне місце в системі публічно-правового регулювання, оскільки через неї реалізується функція держави щодо вирішення правових конфліктів у сфері публічного управління. Її зміст виходить за межі формального застосування норм права і пов'язаний із владною діяльністю органів, які наділені повноваженнями приймати обов'язкові для виконання рішення щодо конкретних юридичних ситуацій.

У науковій літературі адміністративна юрисдикція розглядається як різновид правозастосовної діяльності, що полягає у вирішенні індивідуальних справ у сфері публічного управління з використанням адміністративно-правових засобів. Так, у підручнику за редакцією С. В. Ківалова та Л. Р. Білої-Тіунової адміністративна юрисдикція визначається як діяльність уповноважених органів щодо розгляду та вирішення справ про правопорушення або інші юридично значущі ситуації у сфері публічного права [7, с. 412]. Подібний підхід акцентує увагу на функціональному призначенні юрисдикції як механізму реалізації норм права у практичній площині.

Разом з тим, О. І. Безпалова підкреслює, що адміністративно-юрисдикційна діяльність не зводиться до формального розгляду справ, а включає оцінку фактичних обставин, встановлення юридично значущих фактів і прийняття рішення, яке має владний характер [2, с. 5]. У цьому аспекті юрисдикція постає як складний процес, що поєднує елементи правового аналізу, дискреції та процедурної регламентації. Важливо, що така діяльність завжди здійснюється від імені держави, що визначає її імперативний характер.

З позиції процесуального підходу І. Л. Бородин розглядає адміністративну юрисдикцію як невід'ємний елемент адміністративного процесу, що забезпечує реалізацію норм матеріального права через встановлену процедуру розгляду справ [3, с. 48]. Це дозволяє розглядати юрисдикцію не лише як функцію, але і як процесуальну форму діяльності, що має чітку внутрішню структуру та послідовність дій.

Аналіз наведених підходів дає підстави стверджувати, що адміністративна юрисдикція поєднує у собі матеріальний і процесуальний аспекти. З одного боку, вона спрямована на застосування норм адміністративного права, з іншого – реалізується через визначені процедурні механізми, які забезпечують законність і обґрунтованість прийнятих рішень.

Сутнісні характеристики адміністративної юрисдикції проявляються через її ознаки. Передусім, йдеться про правозастосовний характер цієї діяльності. Як зазначено у навчальному посібнику за редакцією Ю. С. Назара, адміністративна юрисдикція передбачає індивідуалізацію правових норм шляхом їх застосування до конкретної ситуації [1, с. 32]. Це відрізняє її від нормотворчої діяльності та визначає її практичну спрямованість.

Іншою важливою ознакою виступає владність. Адміністративно-юрисдикційні рішення приймаються суб'єктами, які наділені державно-владними повноваженнями, і є обов'язковими для виконання. О. І. Безпалова наголошує, що така діяльність має публічний характер, оскільки спрямована на забезпечення інтересів держави та суспільства [2, с. 10]. Це означає, що у процесі здійснення юрисдикції органи влади виступають носіями публічної влади, а не рівноправними учасниками правовідносин.

Не менш значущою є процесуальна форма адміністративної юрисдикції. Її здійснення відбувається у межах визначених процедур, які регламентують порядок розгляду справ, права і обов'язки учасників, а також вимоги до прийняття рішень. У науковій літературі підкреслюється, що дотримання процесуальної форми є гарантією законності та захисту прав особи [7, с. 420].

Порушення встановлених процедур може призвести до визнання рішення незаконним, що свідчить про значення процесуального аспекту юрисдикції.

Класифікація адміністративної юрисдикції дозволяє глибше зрозуміти її зміст і різноманітність проявів. І. Л. Бородін виокремлює декілька видів юрисдикції залежно від предмета розгляду, суб'єктного складу та характеру правовідносин [3, с. 75]. Зокрема, можна говорити про юрисдикцію у справах про адміністративні правопорушення, дисциплінарну юрисдикцію, а також інші форми розгляду індивідуальних справ у сфері публічного управління.

Особливе місце займає адміністративна юрисдикція органів Національної поліції. Вона характеризується специфікою функцій цього органу, який поєднує превентивну, правоохоронну та юрисдикційну діяльність. У посібнику за редакцією Ю. С. Назара зазначається, що поліція виступає одним із ключових суб'єктів адміністративної юрисдикції, оскільки здійснює розгляд справ про адміністративні правопорушення, застосовує заходи примусу та приймає рішення, спрямовані на забезпечення публічного порядку [1, с. 58]. Це свідчить про важливу роль поліції у реалізації адміністративно-правових норм на практиці.

Водночас адміністративна юрисдикція поліції не обмежується лише реагуванням на правопорушення. Вона включає широкий спектр діяльності, пов'язаної з контролем, наглядом і забезпеченням дотримання правових норм. Такий підхід дозволяє розглядати юрисдикцію як інструмент підтримання правопорядку, який функціонує у тісному зв'язку з іншими напрямками діяльності правоохоронних органів.

Узагальнюючи наукові підходи, можна дійти висновку, що адміністративна юрисдикція має складну правову природу, яка поєднує владний, правозастосовний і процесуальний елементи. Вона виступає формою реалізації публічної влади, спрямованою на вирішення індивідуальних справ у сфері адміністративного права. Її зміст розкривається через сукупність ознак, серед яких визначальними є імперативний характер, процедурна регламентація та спрямованість на забезпечення законності і правопорядку.

Підсумовуючи, варто зазначити, що адміністративна юрисдикція є необхідною складовою механізму державного управління. Вона забезпечує практичне втілення норм адміністративного права, дозволяє реагувати на порушення правопорядку і виступає гарантією стабільності публічних відносин. Саме через неї держава реалізує свої владні повноваження у конкретних життєвих ситуаціях, що визначає її ключову роль у системі правоохоронної діяльності [2, с. 20].

1.2 Правовий статус Національної поліції України як суб'єкта адміністративної юрисдикції

Правовий статус Національної поліції України формується на перетині конституційних положень, галузевого законодавства та підзаконних нормативних актів, які визначають її місце у системі органів публічної влади. Його зміст не зводиться до формального переліку повноважень, а охоплює функціональне призначення поліції, характер її діяльності та особливості реалізації владних повноважень у сфері забезпечення правопорядку.

Конституційні засади правового статусу поліції впливають із загальних принципів функціонування держави та визначення її соціальної спрямованості. Конституція України закріплює, що людина, її життя, здоров'я, честь і гідність визнаються найвищою соціальною цінністю [9, ст. 3]. Така норма визначає орієнтир діяльності всіх державних органів, включаючи правоохоронні, які покликані забезпечувати охорону прав і свобод громадян. Поряд із цим, у конституційному регулюванні наголошується на обов'язку держави забезпечувати національну безпеку та захист суверенітету, що безпосередньо пов'язано з функціонуванням правоохоронної системи [9, ст. 17]. У цьому аспекті діяльність поліції набуває подвійного значення, поєднуючи гарантування прав особи з виконанням завдань у сфері безпеки.

Галузеве законодавство деталізує положення Основного Закону і визначає місце Національної поліції у системі виконавчої влади. Закон України «Про Національну поліцію» закріплює, що поліція є центральним органом виконавчої

влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності та підтримання публічної безпеки і порядку [22, ст. 2]. Таке формулювання відображає сервісний характер діяльності поліції, що відрізняє сучасну модель правоохоронних органів від традиційно каральної.

Особливу увагу привертає закріплення повноважень поліції, які визначають її як суб'єкта адміністративної юрисдикції. У законі зазначено, що поліція здійснює провадження у справах про адміністративні правопорушення, застосовує заходи адміністративного примусу та забезпечує виконання прийнятих рішень [22, ст. 23]. Такий перелік функцій дозволяє розглядати поліцію не лише як орган, що реагує на правопорушення, але і як суб'єкта, який самостійно вирішує юридичні справи у межах наданої компетенції.

У науковій літературі правовий статус поліції розкривається через сукупність елементів, які включають права, обов'язки, функції, принципи діяльності та організаційні засади. В. В. Буга та А. А. Полтавець звертають увагу на те, що структура правового статусу має комплексний характер і відображає як нормативні, так і функціональні аспекти діяльності поліції [4, с. 135]. Такий підхід дозволяє уникнути спрощеного розуміння статусу як сукупності повноважень і розглядати його як цілісну систему, що визначає місце органу в механізмі держави.

Зі свого боку, М. А. Слободянюк акцентує увагу на функціональному наповненні статусу, підкреслюючи, що діяльність поліції спрямована на реалізацію широкого спектра завдань, серед яких особливе місце займають превентивні, юрисдикційні та охоронні функції [26, с. 73]. Такий підхід дозволяє розглядати поліцію як багатофункціональний орган, діяльність якого не обмежується лише застосуванням заходів примусу.

Організаційна структура поліції виступає важливим елементом її правового статусу, оскільки забезпечує реалізацію функцій на практиці. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України, Національна поліція функціонує як система взаємопов'язаних підрозділів, які виконують спеціалізовані завдання у різних сферах правоохоронної діяльності [17, п. 1–3].

Така побудова дозволяє ефективно розподіляти повноваження та забезпечувати оперативність реагування на виклики, що виникають у сфері публічної безпеки.

Окремого значення набуває превентивна діяльність поліції, яка становить важливу складову її правового статусу. Вона спрямована на попередження правопорушень, виявлення причин і умов, що сприяють їх вчиненню, а також на формування безпечного середовища для громадян. Положення про Департамент превентивної діяльності визначає основні напрями такої роботи, включаючи профілактику правопорушень, взаємодію з населенням та контроль за дотриманням законодавства [16]. У цьому аспекті превенція виступає не як допоміжна функція, а як самостійний напрям діяльності, що має стратегічне значення.

Розглядаючи правовий статус поліції у площині адміністративної юрисдикції, варто наголосити на його динамічному характері. Він змінюється залежно від умов функціонування держави, зокрема під впливом суспільних трансформацій та безпекових викликів. Це проявляється у розширенні або уточненні повноважень, зміні пріоритетів діяльності та адаптації організаційної структури.

Узагальнюючи наукові підходи та нормативне регулювання, можна дійти висновку, що правовий статус Національної поліції України як суб'єкта адміністративної юрисдикції має комплексний характер. Він поєднує у собі конституційні засади, законодавче визначення повноважень, організаційні механізми реалізації функцій та практичну спрямованість діяльності. Такий статус забезпечує можливість поліції здійснювати владні повноваження у сфері адміністративного права, приймати юридично значущі рішення та впливати на стан правопорядку.

Підсумовуючи, варто підкреслити, що Національна поліція виступає одним із ключових суб'єктів адміністративної юрисдикції в Україні. Її правовий статус визначає не лише обсяг повноважень, але і характер взаємодії з суспільством, рівень відповідальності та ефективність реалізації функцій. Через поєднання нормативних і функціональних елементів формується її роль як

інструменту забезпечення законності та стабільності у сфері публічних відносин [4, с. 137].

1.3 Нормативно-правове регулювання адміністративно-юрисдикційної діяльності Національної поліції

Нормативно-правове регулювання адміністративно-юрисдикційної діяльності Національної поліції України формує системну основу її функціонування як суб'єкта публічної влади. Воно охоплює комплекс нормативних актів різної юридичної сили, які визначають як загальні засади діяльності поліції, так і конкретні механізми реалізації її повноважень у сфері адміністративної юрисдикції. При цьому йдеться не лише про формальне закріплення повноважень, а про створення цілісного правового середовища, у межах якого відбувається правозастосовна діяльність.

Ключове місце у цій системі займає Закон України «Про Національну поліцію», який визначає правовий статус поліції, її завдання, принципи діяльності та основні повноваження [22]. Саме цей акт формує базову модель функціонування поліції як органу, що поєднує сервісні та владні функції. У ньому закріплено право поліції здійснювати провадження у справах про адміністративні правопорушення, застосовувати заходи примусу, а також забезпечувати виконання прийнятих рішень. Важливо, що закон не лише встановлює перелік повноважень, але й визначає межі їх реалізації, що має принципове значення для забезпечення законності.

Особливе значення у структурі нормативного регулювання має Кодекс України про адміністративні правопорушення, який виступає основним актом, що визначає порядок притягнення до адміністративної відповідальності. У ньому закріплено компетенцію органів поліції щодо розгляду справ про адміністративні правопорушення, зокрема передбачено, що уповноважені посадові особи поліції мають право розглядати значну кількість категорій справ [8, ст. 222]. Це положення фактично визначає поліцію як один із центральних суб'єктів адміністративної юрисдикції у сфері правопорядку.

Разом з тим, реалізація адміністративно-юрисдикційних повноважень потребує чіткої процедурної регламентації. Саме таку функцію виконує Інструкція з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення, яка встановлює порядок документування правопорушень, оформлення протоколів та інших процесуальних документів [15]. Її значення полягає у забезпеченні єдності практики застосування законодавства, а також у створенні процесуальних гарантій для осіб, щодо яких здійснюється провадження. Вона деталізує ті аспекти діяльності, які не можуть бути повністю врегульовані на рівні закону, але мають суттєве значення для правозастосування.

Нормативне регулювання адміністративно-юрисдикційної діяльності поліції не обмежується загальними актами, а передбачає спеціалізовані документи, які визначають діяльність окремих підрозділів. Так, Інструкція з організації діяльності дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад встановлює порядок їх роботи, включаючи участь у провадженні у справах про адміністративні правопорушення, здійснення профілактичних заходів та взаємодію з населенням [12]. Цей документ відображає практичний вимір юрисдикційної діяльності, оскільки саме дільничні офіцери найчастіше стикаються з правопорушеннями у повсякденній діяльності.

Аналогічно, Інструкція з організації роботи підрозділів ювенальної превенції визначає специфіку діяльності поліції щодо неповнолітніх, включаючи реагування на правопорушення та проведення профілактичної роботи [14]. У цьому випадку нормативне регулювання враховує особливості суб'єктів правовідносин, що потребує адаптації загальних процедур до конкретних умов.

Важливою складовою нормативно-правового регулювання виступають акти, спрямовані на забезпечення прав і свобод людини у діяльності поліції. Інструкція щодо діяльності підрозділів дотримання прав людини визначає механізми контролю за законністю дій поліцейських, порядок реагування на порушення прав громадян та забезпечення їх захисту [13]. Такий підхід свідчить про прагнення законодавця поєднати ефективність правоохоронної діяльності з

дотриманням прав людини, що є однією з ключових умов функціонування демократичної держави.

Окреме місце у системі нормативного регулювання займають акти, що визначають діяльність спеціальних підрозділів поліції. Положення про підрозділи поліції особливого призначення встановлює їх завдання, функції та порядок застосування заходів примусу у складних ситуаціях [18]. Такі підрозділи відіграють важливу роль у забезпеченні правопорядку в умовах підвищеної небезпеки, що обумовлює необхідність детального правового регулювання їх діяльності.

Сукупність зазначених нормативних актів дозволяє говорити про наявність багаторівневої системи правового регулювання адміністративно-юрисдикційної діяльності поліції. На верхньому рівні знаходяться закони, які визначають загальні засади та повноваження, на нижчих рівнях – підзаконні акти, що деталізують процедури та організаційні аспекти діяльності. Така структура забезпечує як стабільність правового регулювання, так і його гнучкість, що дозволяє адаптуватися до змін у суспільстві.

Водночас аналіз нормативної бази свідчить про її значну деталізованість, що має як позитивні, так і дискусійні аспекти. З одного боку, детальне регулювання сприяє підвищенню ефективності діяльності поліції та забезпеченню законності. З іншого – надмірна регламентація може ускладнювати практичну діяльність і створювати додаткові бюрократичні бар'єри. Це потребує постійного вдосконалення нормативної бази з урахуванням потреб практики.

Узагальнюючи, можна дійти висновку, що нормативно-правове регулювання адміністративно-юрисдикційної діяльності Національної поліції України є комплексним і структурованим. Воно охоплює різні рівні правового регулювання, забезпечує визначеність повноважень і процедур, а також створює умови для реалізації функцій поліції у сфері правопорядку. Водночас ефективність такого регулювання значною мірою залежить від узгодженості

нормативних актів та їх відповідності реальним потребам правозастосовної практики, що підкреслюється і в науковій літературі [1, с. 110].

Висновки до розділу 1

Проведений аналіз теоретико-правових основ адміністративної юрисдикції Національної поліції України дозволяє сформулювати узагальнені висновки, що відображають сутність досліджуваного явища та його місце у системі публічно-правових відносин.

По-перше, адміністративна юрисдикція постає як особлива форма правозастосовної діяльності, що здійснюється уповноваженими суб'єктами у сфері публічного управління. Її зміст полягає у розгляді та вирішенні індивідуальних справ, які виникають у зв'язку з порушенням адміністративно-правових норм або необхідністю реалізації владних повноважень. Вона характеризується імперативністю, процедурною визначеністю та спрямованістю на забезпечення законності і правопорядку.

По-друге, правова природа адміністративної юрисдикції є комплексною і поєднує матеріальний та процесуальний аспекти. З одного боку, вона забезпечує застосування норм адміністративного права до конкретних життєвих ситуацій, з іншого – реалізується через чітко регламентовані процедури, які гарантують обґрунтованість прийнятих рішень і захист прав учасників правовідносин.

По-третє, Національна поліція України виступає одним із ключових суб'єктів адміністративної юрисдикції, оскільки наділена повноваженнями щодо розгляду справ про адміністративні правопорушення, застосування заходів адміністративного примусу та прийняття індивідуальних правових актів. Її правовий статус визначається сукупністю конституційних положень, норм галузевого законодавства та підзаконних актів, що закріплюють функціональне призначення поліції у сфері забезпечення публічної безпеки.

По-четверте, нормативно-правове регулювання адміністративно-юрисдикційної діяльності поліції має системний характер і охоплює різні рівні правового впливу. Закони визначають загальні засади діяльності та обсяг

повноважень, тоді як підзаконні акти деталізують процедури, організаційні механізми та особливості функціонування окремих підрозділів. Така багаторівнева структура забезпечує узгодженість правового регулювання та можливість його адаптації до практичних потреб.

По-п'яте, аналіз чинного законодавства та наукових підходів свідчить про поступове формування сучасної моделі адміністративної юрисдикції поліції, орієнтованої на поєднання ефективності правозастосування з гарантіями дотримання прав і свобод людини. Це відображає загальну тенденцію розвитку адміністративного права, спрямовану на гуманізацію публічної влади та підвищення рівня її підзвітності.

У підсумку, адміністративна юрисдикція Національної поліції України є важливим елементом механізму державного управління, що забезпечує практичну реалізацію норм адміністративного права та підтримання правопорядку. Її ефективність залежить від чіткості нормативного регулювання, належної організації діяльності поліції та дотримання принципів законності, обґрунтованості і справедливості при прийнятті юрисдикційних рішень.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

2.1 Правовий режим воєнного стану та його вплив на діяльність органів Національної поліції

Правовий режим воєнного стану належить до особливих правових режимів, які запроваджуються державою у відповідь на загрози її існуванню, територіальній цілісності та національній безпеці. Його сутність полягає у встановленні спеціального порядку функціонування органів державної влади, місцевого самоврядування, а також у тимчасовому обмеженні окремих прав і свобод людини з метою забезпечення оборони держави.

Відповідно до законодавчого визначення, воєнний стан є особливим правовим режимом, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу та передбачає надання відповідним органам державної влади, зокрема військовому командуванню, додаткових повноважень [24, ст. 1]. Це визначення відображає ключову ознаку такого режиму – зміну звичайного порядку здійснення державної влади, що супроводжується концентрацією владних повноважень у сфері безпеки.

Особливість правового режиму воєнного стану полягає також у можливості встановлення обмежень конституційних прав і свобод громадян. Законодавство передбачає, що у період дії воєнного стану можуть вводитися тимчасові обмеження прав людини, які є необхідними для забезпечення оборони та безпеки держави [24, ст. 8]. Йдеться, зокрема, про обмеження свободи пересування, права на мирні зібрання, недоторканність житла та інші права, реалізація яких у звичайних умовах є гарантованою. Водночас такі обмеження мають чітко визначені межі та строки, що покликані запобігти їх свавільному застосуванню.

Фактичне введення воєнного стану в Україні відбулося на підставі указу Президента України, прийнятого у зв'язку з початком повномасштабної збройної

агресії [11]. Цей акт став правовою підставою для переходу держави до функціонування в умовах особливого режиму, що суттєво вплинуло на діяльність усіх органів публічної влади, включаючи Національну поліцію. З моменту введення воєнного стану відбулося не лише розширення повноважень правоохоронних органів, але й зміна пріоритетів їх діяльності.

У науковій літературі воєнний стан розглядається як складне правове явище, що поєднує елементи адміністративного, конституційного та військового права. У колективній монографії зазначається, що такий режим характеризується підвищеним рівнем централізації управління, посиленням ролі силових структур та трансформацією механізмів реалізації публічної влади [5, с. 120]. Це означає, що у період воєнного стану відбувається зміна балансу між свободою та безпекою, де пріоритет надається захисту держави.

Вплив воєнного стану на діяльність Національної поліції проявляється у декількох вимірах. Передусім йдеться про розширення функціонального навантаження, оскільки поліція залучається до виконання завдань, які виходять за межі її традиційної діяльності. Це стосується участі у забезпеченні оборонних заходів, взаємодії з військовими формуваннями, контролю за дотриманням спеціальних режимних обмежень. Як зазначає О. В. Сачко, у таких умовах поліція виступає одним із ключових суб'єктів забезпечення публічної безпеки, що зумовлює необхідність адаптації її діяльності до нових викликів [25, с. 53].

Крім того, воєнний стан змінює характер адміністративно-юрисдикційної діяльності поліції. Якщо у звичайних умовах вона спрямована переважно на реагування на правопорушення та підтримання порядку, то в умовах особливого режиму її функції розширюються за рахунок контролю за виконанням обмежувальних заходів. Це включає перевірку документів, контроль за дотриманням комендантської години, обмеження пересування та інші заходи, які мають на меті забезпечення безпеки.

Водночас посилення повноважень поліції супроводжується зростанням відповідальності за їх реалізацію. Умови воєнного стану створюють ризик надмірного втручання у права людини, що потребує особливої уваги до

дотримання принципів законності та пропорційності. Це означає, що навіть за наявності розширених повноважень діяльність поліції має здійснюватися у межах, визначених законом, і бути спрямованою на досягнення легітимної мети.

Таким чином, правовий режим воєнного стану істотно трансформує діяльність Національної поліції, змінюючи як її функціональне призначення, так і характер адміністративно-юрисдикційної діяльності. Він створює особливі умови, у яких поєднуються підвищені вимоги до ефективності правоохоронної діяльності з необхідністю забезпечення дотримання прав і свобод громадян. Саме у цьому проявляється складність і водночас значущість правового режиму воєнного стану як інструменту державного реагування на кризові ситуації.

2.2 Повноваження Національної поліції у сфері адміністративної юрисдикції в умовах воєнного стану

Повноваження Національної поліції України у сфері адміністративної юрисдикції становлять основу її практичної діяльності як суб'єкта публічної влади. Вони визначають межі втручання у сферу прав і свобод громадян, характер реагування на правопорушення та можливість застосування адміністративно-правових заходів. У звичайних умовах ці повноваження мають чітко визначений обсяг, однак із запровадженням воєнного стану їх зміст зазнає істотної трансформації.

Закон України «Про Національну поліцію» встановлює базовий перелік повноважень, які реалізуються у межах адміністративно-юрисдикційної діяльності. Зокрема, поліція уповноважена виявляти та припиняти правопорушення, розглядати справи про адміністративні правопорушення, застосовувати заходи примусу, а також забезпечувати виконання прийнятих рішень [22, ст. 23]. Такий перелік охоплює як превентивні, так і юрисдикційні функції, що дозволяє розглядати поліцію як універсальний інструмент підтримання правопорядку.

Водночас у період дії воєнного стану характер і обсяг повноважень поліції істотно розширюється. Законодавство передбачає можливість надання органам

державної влади додаткових повноважень, спрямованих на забезпечення оборони держави та громадської безпеки [24, ст. 11]. Це означає, що поліція може виконувати функції, які виходять за межі її традиційної діяльності, зокрема брати участь у здійсненні заходів територіальної оборони, забезпеченні режиму обмежень та контролі за їх дотриманням.

Одним із найбільш поширених повноважень поліції в умовах воєнного стану є перевірка документів у громадян. Відповідний порядок визначено постановою Кабінету Міністрів України, яка встановлює механізм здійснення таких перевірок, підстави для їх проведення та вимоги до поведінки поліцейських [20]. Це повноваження має превентивний характер і спрямоване на виявлення осіб, які можуть становити загрозу безпеці. Разом з тим, його реалізація потребує дотримання балансу між інтересами безпеки та правами громадян, оскільки перевірка документів без достатніх підстав може розглядатися як необґрунтоване втручання у приватне життя.

Не менш важливим є повноваження щодо забезпечення дотримання комендантської години, яка встановлюється у період воєнного стану з метою обмеження пересування населення у визначений час. Порядок її запровадження регламентується відповідними нормативними актами, які визначають часові межі обмежень, винятки та механізми контролю [19]. У цьому випадку поліція виконує функцію контролю та примусу, забезпечуючи виконання встановлених правил. Практика свідчить, що саме ця сфера діяльності поліції є однією з найбільш помітних для населення, оскільки безпосередньо впливає на повсякденне життя громадян.

Розширення повноважень поліції в умовах воєнного стану супроводжується зміною підходів до їх реалізації. Якщо у мирний час пріоритет надається сервісній функції та взаємодії з громадськістю, то в умовах особливого режиму на перший план виходить забезпечення безпеки та оперативне реагування на загрози. Це вимагає від поліцейських підвищеної мобільності, здатності діяти в умовах невизначеності та приймати рішення у складних ситуаціях.

У науковій літературі звертається увага на те, що розширення повноважень поліції не повинно призводити до порушення принципів законності та пропорційності. О. В. Драган підкреслює, що навіть у період воєнного стану діяльність поліції має здійснюватися у межах правового поля, а застосування заходів примусу повинно бути обґрунтованим і необхідним [6, с. 376]. Це означає, що кожне рішення поліцейського повинно відповідати не лише формальним вимогам закону, але й принципам справедливості та розумності.

Важливим аспектом є також взаємодія поліції з іншими органами державної влади, зокрема військовим командуванням. Умови воєнного стану передбачають координацію дій різних суб'єктів, що дозволяє ефективніше реагувати на загрози. У цьому процесі поліція виступає як елемент єдиної системи безпеки, що забезпечує виконання рішень та контроль за їх реалізацією.

Разом з тим, розширення повноважень створює певні ризики, пов'язані з можливістю їх зловживання. Це актуалізує питання контролю за діяльністю поліції та відповідальності за неправомірні дії. У таких умовах особливого значення набуває внутрішній контроль, а також механізми захисту прав громадян, які можуть бути порушені внаслідок неправомірного застосування владних повноважень.

Отже, повноваження Національної поліції у сфері адміністративної юрисдикції в умовах воєнного стану характеризуються розширеним обсягом і підвищеним рівнем відповідальності. Вони спрямовані на забезпечення публічної безпеки, підтримання правопорядку та реалізацію заходів, необхідних для захисту держави. Водночас ефективність їх реалізації залежить від дотримання принципів законності, обґрунтованості та пропорційності, що дозволяє зберегти баланс між інтересами безпеки та правами людини.

2.3 Практика застосування адміністративно-юрисдикційних повноважень Національною поліцією під час воєнного стану

Практика застосування адміністративно-юрисдикційних повноважень Національною поліцією в умовах воєнного стану демонструє зміну акцентів у

правоохоронній діяльності та водночас виявляє низку проблем, які не завжди очевидні на рівні нормативного регулювання. Якщо у звичайний період адміністративна юрисдикція реалізується у відносно стабільному правовому середовищі, то за умов воєнного стану вона функціонує в ситуації підвищеної напруги, невизначеності та постійної потреби оперативного реагування.

Оснoву практичної діяльності поліції у цій сфері становить здійснення адміністративних проваджень. Кодекс України про адміністративні правопорушення визначає загальні засади притягнення до адміністративної відповідальності, порядок розгляду справ та винесення рішень [8]. У реальній діяльності це проявляється через оформлення матеріалів про правопорушення, встановлення обставин справи, кваліфікацію дій особи та прийняття рішення щодо застосування санкцій. Проте в умовах воєнного стану цей процес часто відбувається у ситуаціях, де межа між адміністративним правопорушенням і загрозою національній безпеці є досить умовною.

Особливого значення набуває питання належного оформлення матеріалів, оскільки від цього залежить законність подальших рішень. Інструкція з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення встановлює вимоги до складання протоколів, фіксації доказів та дотримання процесуальних гарантій [15]. У практиці це вимагає від поліцейських не лише знання нормативних положень, але й уміння діяти швидко та водночас коректно, не допускаючи порушень, які можуть призвести до скасування прийнятих рішень. В умовах воєнного стану, коли навантаження на правоохоронні органи значно зростає, дотримання таких вимог стає складнішим, що підвищує ризик процесуальних помилок.

Практичні аспекти діяльності поліції у цей період характеризуються значним розширенням спектра ситуацій, у яких застосовуються адміністративно-юрисдикційні повноваження. Як зазначає В. С. Мащенко, діяльність поліції в умовах повномасштабної збройної агресії набуває більш динамічного характеру, оскільки вона змушена реагувати не лише на традиційні правопорушення, але й на нові виклики, пов'язані з воєнними загрозами [10, с. 189]. Це проявляється у

збільшенні кількості адміністративних проваджень, пов'язаних із порушенням встановлених обмежень, а також у зміні характеру самих правопорушень.

Реалізація повноважень поліції у таких умовах часто супроводжується необхідністю прийняття рішень у ситуаціях, де відсутня чітка регламентація або існують прогалини у законодавстві. О. В. Драган звертає увагу на те, що у практичній діяльності поліції виникають випадки, коли поліцейські змушені діяти на межі своїх повноважень, орієнтуючись на загальні принципи права та вимоги безпеки [6, с. 377]. Це свідчить про те, що адміністративна юрисдикція у період воєнного стану набуває більш гнучкого характеру, що, з одного боку, дозволяє ефективно реагувати на загрози, а з іншого – створює ризик неоднакового застосування норм права.

Важливою складовою практики є забезпечення публічного порядку, яке виступає основним напрямом діяльності поліції у цей період. О. В. Сачко підкреслює, що у зв'язку з введенням воєнного стану функції поліції у сфері підтримання порядку значно розширюються, оскільки вона виконує роль не лише правоохоронного органу, але й елемента системи національної безпеки [25, с. 55]. Це проявляється у постійному контролі за дотриманням встановлених обмежень, реагуванні на порушення режиму та забезпеченні стабільності у суспільстві.

На практиці адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції тісно пов'язана із взаємодією з іншими органами влади та військовими структурами. Умови воєнного стану передбачають координацію дій, що дозволяє більш ефективно вирішувати завдання у сфері безпеки. Водночас така взаємодія ускладнює процес прийняття рішень, оскільки потребує узгодження дій різних суб'єктів, що мають різний правовий статус і повноваження.

Окремої уваги заслуговує питання балансу між ефективністю правоохоронної діяльності та дотриманням прав людини. У практиці нерідко виникають ситуації, коли застосування адміністративно-юрисдикційних повноважень супроводжується обмеженням прав громадян. Це може стосуватися перевірки документів, обмеження пересування, застосування заходів примусу. У

таких випадках важливо забезпечити, щоб дії поліції були обґрунтованими, пропорційними та відповідали вимогам законодавства.

Проблемним аспектом є також неоднаковість практики застосування норм права у різних регіонах. Це зумовлено як різними умовами функціонування, так і відсутністю уніфікованих підходів до вирішення окремих категорій справ. У результаті одні й ті самі правопорушення можуть отримувати різну правову оцінку, що негативно впливає на принцип правової визначеності.

Отже, практика застосування адміністративно-юрисдикційних повноважень Національною поліцією в умовах воєнного стану має складний і суперечливий характер. Вона поєднує у собі елементи стабільності, закладені у законодавстві, з необхідністю адаптації до нових умов. Ефективність такої діяльності залежить від професійного рівня поліцейських, чіткості нормативного регулювання та здатності забезпечити баланс між інтересами безпеки і правами громадян.

2.4 Проблеми правового регулювання адміністративної юрисдикції поліції під час воєнного стану

Аналіз нормативно-правового регулювання адміністративної юрисдикції Національної поліції в умовах воєнного стану виявляє низку проблем, які мають як теоретичний, так і практичний характер. Попри наявність розгалуженої системи нормативних актів, що регламентують діяльність поліції, їх узгодженість та ефективність не завжди відповідають викликам, які постають у період особливого правового режиму.

Однією з ключових проблем є наявність колізій у законодавстві, що регулює адміністративно-юрисдикційну діяльність. Воєнний стан передбачає застосування спеціальних норм, які часто вступають у суперечність із загальними положеннями адміністративного права. У наукових дослідженнях зазначається, що така ситуація створює труднощі у правозастосуванні, оскільки поліцейські змушені обирати між різними нормативними приписами, які не

завжди узгоджуються між собою [5, с. 310]. Це може призводити до неоднакової практики застосування законодавства та зниження рівня правової визначеності.

Не менш важливою є проблема визначення правового статусу поліції у нових умовах. Хоча законодавство формально закріплює основні повноваження поліції, на практиці виникають ситуації, коли їх зміст потребує уточнення або розширення. М. А. Слободянюк звертає увагу на те, що існуюча модель правового статусу не завжди враховує специфіку функціонування поліції в умовах підвищеної небезпеки, що ускладнює реалізацію її повноважень [26, с. 74]. У результаті виникає невизначеність щодо меж компетенції, що може негативно впливати як на ефективність діяльності, так і на рівень захисту прав громадян.

Практика реалізації адміністративно-юрисдикційних повноважень також виявляє низку проблем, пов'язаних із застосуванням норм права. В. С. Мащенко зазначає, що у період воєнного стану поліцейські часто стикаються з ситуаціями, які не мають чіткої правової регламентації, що змушує їх діяти в умовах правової невизначеності [10, с. 191]. Це може призводити до помилок у кваліфікації правопорушень, порушення процедурних вимог або застосування заходів, які не повністю відповідають законодавству. Подібні випадки підкреслюють необхідність удосконалення нормативної бази та розробки більш чітких алгоритмів дій.

Окремої уваги заслуговують недоліки чинного правового регулювання, які проявляються у надмірній фрагментарності нормативних актів. О. В. Драган вказує на те, що значна кількість підзаконних актів, які регламентують діяльність поліції, не завжди узгоджені між собою, що ускладнює їх практичне застосування [6, с. 378]. Така ситуація створює додаткове навантаження на поліцейських, які змушені орієнтуватися у великому обсязі нормативного матеріалу, що не завжди є системно впорядкованим.

Крім того, слід враховувати проблему співвідношення між ефективністю правоохоронної діяльності та дотриманням прав людини. Воєнний стан об'єктивно передбачає можливість обмеження окремих прав і свобод, однак це

не повинно призводити до їх невинуватеного звуження. У практиці нерідко виникають ситуації, коли застосування адміністративно-юрисдикційних повноважень супроводжується ризиком порушення принципу пропорційності. Це ставить перед законодавцем і правозастосовними органами завдання забезпечення належного балансу між інтересами безпеки та правами громадян.

Ще одним аспектом є недостатній рівень деталізації окремих процедур. У ряді випадків законодавство встановлює лише загальні правила, залишаючи значну частину питань на розсуд правозастосовців. Це може призводити до неоднаковості практики та зниження рівня правової визначеності. Водночас надмірна деталізація також не є оптимальним рішенням, оскільки може обмежувати гнучкість у реагуванні на нові виклики.

Проблеми правового регулювання адміністративної юрисдикції поліції в умовах воєнного стану мають комплексний характер. Вони охоплюють як нормативний, так і практичний рівні та пов'язані з необхідністю адаптації правової системи до нових умов функціонування. Як зазначається у науковій літературі, ефективне вирішення цих проблем можливе лише за умови системного вдосконалення законодавства, узгодження нормативних актів та підвищення рівня правової культури правозастосовців [1, с. 215]. Це дозволить забезпечити належний рівень функціонування адміністративної юрисдикції поліції та зміцнити правопорядок у складних умовах воєнного стану.

Висновки до розділу 2

Дослідження особливостей реалізації адміністративної юрисдикції Національною поліцією України в умовах воєнного стану дозволяє сформулювати низку узагальнень, що відображають специфіку функціонування правоохоронної системи у період особливого правового режиму.

Передусім встановлено, що правовий режим воєнного стану істотно трансформує механізми здійснення публічної влади, змінюючи співвідношення між забезпеченням прав і свобод людини та потребами національної безпеки. У цих умовах діяльність поліції набуває підвищеного значення, оскільки вона

виступає одним із ключових суб'єктів реалізації державної політики у сфері підтримання правопорядку та забезпечення стабільності у суспільстві.

З'ясовано, що повноваження Національної поліції в умовах воєнного стану не лише зберігають свою базову структуру, визначену законодавством, але й зазнають суттєвого розширення. Це проявляється у можливості застосування додаткових заходів контролю, примусу та обмеження прав, які спрямовані на нейтралізацію загроз безпеці. Водночас розширення повноважень супроводжується зростанням відповідальності за їх реалізацію, що потребує дотримання принципів законності, обґрунтованості та пропорційності.

Аналіз практики застосування адміністративно-юрисдикційних повноважень показав, що діяльність поліції у цей період характеризується підвищеною інтенсивністю та різноманітністю форм. Вона охоплює як традиційні напрями, пов'язані з розглядом справ про адміністративні правопорушення, так і нові функції, зумовлені необхідністю забезпечення режимних обмежень. При цьому практична реалізація повноважень часто відбувається в умовах правової невизначеності, що ускладнює процес прийняття рішень.

Разом з тим, виявлено низку проблем правового регулювання, які потребують подальшого осмислення та вирішення. Йдеться про наявність колізій між нормативними актами, недостатню узгодженість правових норм, а також складнощі у визначенні меж повноважень поліції в окремих ситуаціях. Ці проблеми впливають на ефективність адміністративно-юрисдикційної діяльності та можуть призводити до неоднакового застосування законодавства.

Таким чином адміністративна юрисдикція Національної поліції в умовах воєнного стану є складним і динамічним явищем, яке поєднує елементи стабільності та змінності. Її ефективність визначається не лише обсягом наданих повноважень, але й якістю нормативного регулювання, рівнем професійної підготовки працівників поліції та здатністю забезпечити справедливе і законне застосування права у складних умовах сучасності.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження ролі Національної поліції України у сфері адміністративної юрисдикції в умовах воєнного стану дозволяє сформулювати комплексні теоретичні та практичні підсумки, які відображають сучасний стан правового регулювання та правозастосовної діяльності у цій сфері.

У процесі аналізу встановлено, що адміністративна юрисдикція виступає однією з ключових форм реалізації публічної влади, через яку забезпечується застосування норм адміністративного права до конкретних життєвих ситуацій. Її сутність полягає у вирішенні індивідуальних справ уповноваженими органами, які наділені владними повноваженнями. Вона має комплексний характер, поєднуючи правозастосовний, процесуальний та владний елементи, що визначає її особливе місце у системі адміністративного права.

Встановлено, що Національна поліція України є одним із центральних суб'єктів адміністративної юрисдикції, оскільки здійснює широкий спектр повноважень, пов'язаних із розглядом справ про адміністративні правопорушення, застосуванням заходів примусу та забезпеченням виконання прийнятих рішень. Її правовий статус формується на основі конституційних положень, галузевого законодавства та підзаконних нормативних актів, що визначають як загальні засади діяльності, так і конкретні механізми реалізації повноважень.

Дослідження нормативно-правового регулювання показало, що воно має системний характер і включає різні рівні правового впливу. Законодавчі акти визначають основні повноваження та принципи діяльності поліції, тоді як підзаконні акти деталізують процедури та організаційні аспекти. Така структура дозволяє забезпечити відносну стабільність правового регулювання та його адаптацію до практичних потреб, однак водночас створює ризик фрагментарності та недостатньої узгодженості окремих норм.

Особливу увагу приділено аналізу впливу правового режиму воєнного стану на адміністративно-юрисдикційну діяльність поліції. Встановлено, що цей

режим істотно трансформує механізми здійснення публічної влади, змінюючи пріоритети діяльності правоохоронних органів. Умови воєнного стану зумовлюють розширення повноважень поліції, посилення її ролі у забезпеченні публічної безпеки та залучення до виконання додаткових функцій, пов'язаних із реалізацією заходів оборонного характеру.

Практика застосування адміністративно-юрисдикційних повноважень у цей період характеризується підвищеною інтенсивністю та складністю. Поліція здійснює не лише традиційні функції, пов'язані з розглядом справ про адміністративні правопорушення, але й виконує завдання, спрямовані на забезпечення дотримання режимних обмежень. Водночас встановлено, що практична діяльність відбувається в умовах правової невизначеності, що ускладнює процес прийняття рішень та підвищує ризик помилок.

Аналіз проблем правового регулювання дозволив виявити низку суттєвих недоліків. Зокрема, встановлено наявність колізій між загальними та спеціальними нормами, недостатню узгодженість нормативних актів, а також складнощі у визначенні меж повноважень поліції в окремих ситуаціях. Крім того, виявлено проблему недостатньої деталізації окремих процедур, що призводить до неоднаковості правозастосовної практики.

Важливим результатом дослідження є висновок про необхідність забезпечення балансу між ефективністю правоохоронної діяльності та дотриманням прав людини. Воєнний стан об'єктивно передбачає можливість обмеження окремих прав і свобод, однак такі обмеження мають бути обґрунтованими, пропорційними та здійснюватися у межах закону. Дотримання цього балансу виступає ключовою умовою збереження довіри суспільства до правоохоронних органів.

На основі проведеного дослідження доцільно сформулювати низку практичних пропозицій щодо вдосконалення адміністративно-юрисдикційної діяльності Національної поліції в умовах воєнного стану:

1. Доцільно забезпечити систематизацію нормативно-правових актів, що регулюють діяльність поліції, з метою усунення колізій та підвищення їх

узгодженості. Це сприятиме підвищенню правової визначеності та полегшенню практичного застосування норм.

2. Потребує вдосконалення законодавче визначення повноважень поліції у період воєнного стану шляхом більш чіткого закріплення меж їх реалізації та умов застосування. Це дозволить зменшити ризик зловживань та забезпечити однаковість правозастосовної практики.

3. Доцільно розробити уніфіковані методичні рекомендації щодо здійснення адміністративно-юрисдикційної діяльності в умовах особливого правового режиму. Це сприятиме підвищенню професійного рівня поліцейських та зменшенню кількості процесуальних помилок.

4. Необхідно посилити контроль за дотриманням прав і свобод людини у діяльності поліції, зокрема шляхом удосконалення механізмів внутрішнього та зовнішнього контролю. Це дозволить забезпечити законність застосування адміністративно-юрисдикційних повноважень.

5. Доцільно розширити використання сучасних інформаційних технологій у процесі оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення, що підвищить ефективність діяльності та забезпечить прозорість правозастосування.

Отже, адміністративна юрисдикція Національної поліції України в умовах воєнного стану є складним і динамічним явищем, яке потребує постійного вдосконалення як на нормативному, так і на практичному рівнях. Її ефективність визначається не лише обсягом повноважень, але й якістю правового регулювання, рівнем професійної підготовки працівників поліції та здатністю забезпечити справедливе і законне застосування права у складних умовах сучасності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції: навч. посіб. / кол. авторів; за заг. ред. Ю. С. Назара. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2024. 396 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/7866/3/adm-yurysdyk-diialnPolis_DRUK.pdf (дата звернення: 06.04.2026).
2. Безпалова О. І. Поняття, зміст та особливості адміністративно-юрисдикційної діяльності. *Police activity in Ukraine and European countries: modern standards and unification options: collective monograph*. Riga: Baltija Publishing, 2021. С. 1–31. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/items/0fae6545-2925-4dc0-a95f-f343738087fb> (дата звернення: 06.04.2026).
3. Бородін І. Л. Адміністративний процес, адміністративна юстиція, юрисдикція адміністративних судів України: монографія. Київ: Алерта, 2025. 226 с. URL: <https://jurkniga.ua/contents/administrativniy-protses-administrativna-yustitsiya-yurisdiktsiya.pdf> (дата звернення: 06.04.2026).
4. Буга В. В., Полтавець А. А. Поняття та сутність адміністративно-правового статусу Національної поліції України. *Правова позиція*. 2024. № 4 (45). С. 134–138. DOI: <https://doi.org/10.32782/2521-6473.2024.4.26> URL: <https://www.legalposition.umsf.in.ua/archive/2024/4/28.pdf> (дата звернення: 06.04.2026).
5. Воєнний стан: теоретико-праксеологічні проблеми юриспруденції: колективна монографія / кол. авторів. Львів–Торунь: Liha-Pres, 2024. 508 с. URL: https://www.researchgate.net/publication/393781257_Voennij_stan_teoretiko-prakseologichni_problemi_urisprudencii_kolektivna_monografia_Lviv-Torun_Liha-Pres_2024_-_508_p (дата звернення: 06.04.2026).
6. Драган О. В. Щодо повноважень Національної поліції України в умовах воєнного стану. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 1. С. 375–379. URL: <https://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/299999> (дата звернення: 06.04.2026).

7. Загальне адміністративне право України: підручник / за заг. ред. С. В. Ківалова, Л. Р. Білої-Тіунової; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». Одеса: Фенікс, 2023. 792 с. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/items/7f737101-5837-44fab005-dc8e3987a68c> (дата звернення: 06.04.2026).

8. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07 грудня 1984 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення: 06.04.2026).

9. Конституція України від 28 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 06.04.2026).

10. Мащенко В. С. Адміністративно-правові аспекти діяльності Національної поліції України в умовах повномасштабної збройної агресії. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2024. № 2. С. 188–193. DOI: <https://doi.org/10.32850/sulj.2024.2.32> URL: <https://sulj.oduvs.od.ua/archive/2024/2/34.pdf> (дата звернення: 06.04.2026).

11. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022> (дата звернення: 06.04.2026).

12. Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 28.07.2017 р. № 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17#Text> (дата звернення: 06.04.2026).

13. Про затвердження Інструкції з організації діяльності підрозділів дотримання прав людини Національної поліції України: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 16.10.2024 р. № 699. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1589-24#Text> (дата звернення: 06.04.2026).

14. Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції: наказ МВС України від 19.12.2017 № 1044. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-18> (дата звернення: 06.04.2026).

15. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції: наказ МВС України від

06.11.2015 № 1376. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1496-15> (дата звернення: 06.04.2026).

16. Про затвердження Положення про Департамент превентивної діяльності Національної поліції України: наказ МВС України від 17.11.2015 № 123. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1436-18> (дата звернення: 06.04.2026).

17. Про затвердження Положення про Національну поліцію України: постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 877. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-2015-п> (дата звернення: 06.04.2026).

18. Про затвердження Положення про підрозділи поліції особливого призначення: наказ МВС України від 04.12.2017 № 987. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1565-17> (дата звернення: 06.04.2026).

19. Про затвердження порядку встановлення комендантської години: постанова Кабінету Міністрів України від 08.07.2020 № 573. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/573-2020-п> (дата звернення: 06.04.2026).

20. Про затвердження Порядку перевірки документів в умовах воєнного стану: постанова Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1456. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1456-2021-п> (дата звернення: 06.04.2026).

21. Про затвердження Правил етичної поведінки поліцейських: наказ МВС України від 09.11.2016 № 1179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1576-16> (дата звернення: 06.04.2026).

22. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 06.04.2026).

23. Про організацію діяльності ізоляторів тимчасового тримання: наказ МВС України від 25.09.2023 № 777. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2034-23> (дата звернення: 06.04.2026).

24. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19> (дата звернення: 06.04.2026).

25. Сачко О. В. Вплив воєнного стану на адміністративно-правове регулювання правопорушень та подій при забезпеченні публічної безпеки та порядку органами поліції. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Юридичні науки*. 2023. № 5 (68). С. 52–57. DOI: <https://doi.org/10.32689/2522-4603.2023.5.9> URL: <https://journals.maup.com.ua/index.php/law/article/view/2971> (дата звернення: 06.04.2026).

26. Слободянюк М. А. Адміністративно-правовий статус Національної поліції України. *Juris Europensis Scientia*. 2023. № 4. С. 72–76. URL: https://jes.nuoua.od.ua/archive/4_2023/15.pdf (дата звернення: 06.04.2026).